

ПРОЕКТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Сучасні реформаційні процеси в професійно-технічній освіті зумовлюють зростання автономії педагога, що потребує його готовності до проектування навчального процесу на гуманістичних та водночас технологічних засадах. Отже, актуальним аспектом професійної самореалізації педагога є авторський підхід, який тлумачиться у двох площинах: як створення принципово нового у педагогіці, так і створення власної системи викладання, яка реалізовує відомі підходи, але є авторською в контексті професійного розвитку. Саме у другому значенні кожен викладач може бути новатором і вибудувувати власну інноваційну технологію навчання.

Шляхи розв'язання цієї проблеми стали предметом обговорення проведеного лабораторією методик професійної освіти і навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України спільно з навчально-науковим центром НАПН України семінару-практикуму, який відбувся 27 лютого 2014 року на базі ННЦ ПТО НАПН України. Серед ключових питань семінару: теоретико-методологічні основи вдосконалення особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті, досвід практичного запровадження інноваційних технологій до процесу підготовки кваліфікованих робітників, модель проектування технологій професійного навчання, застосування сучасних педагогічних технологій, зокрема проблемно-розвивальної, проектної, диференційованого навчання, імітаційно-ігрового моделювання та ін.

У роботі взяло участь керівництво Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (заступники директора, доктора пед. наук О. В. Діденко, М. В. Артюшина), керівництво навчально-методичного центру ПТО НАПН України (директор Д. В. Гуменюк, заступник директора Л. С. Баліцький), співробітники, докторанти та аспіранти Інституту професійно-технічної освіти (серед них: зав. лаб. методик професійної освіти і навчання, доктор пед. наук Г. М. Романова, головн. н. с., доктор пед. наук П. Г. Лузан, с.н.с., канд. техн.

наук Я. Ю. Білоконь та ін.), методисти та педагоги професійного навчання різних ПТНЗ України (зокрема, А. М. Волошин, В. О. Настабурко, В. П. Мельниченко, В. Д. Шубчинський та ін.)

Важливо зазначити, що підходи до проектування технологій професійного навчання науковців і практиків є взаємодоповнюючими, відповідають сучасним ідеям формування і розвитку професійної компетентності, практико-орієнтованого та продуктивного навчання. Зокрема, на думку М. В. Артюшиної перспективним шляхом модернізації вітчизняної професійної освіти є запровадження технології інноваційного навчання, яке може мати характер технології, тобто реалізовуватись комплексно, системно, коли всі структурні компоненти процесу навчання служать загальній меті - розвитку інноваційних властивостей майбутніх кваліфікованих робітників.

П. Г. Лузан підкреслив, що істотною ознакою педагогічної технології є конкретно виписані чіткі процедурні характеристики, застосування яких гарантує досягнення результатів: «На науковій основі спочатку треба розробити проект такої організації навчального процесу, що передбачає чітке виконання певних навчальних дій в умовах оперативного зворотного зв'язку. А якщо розроблено такий проект, то педагогічну технологію можна тиражувати, переносити в інші умови, відтворювати тощо».

Розкриваючи сутність моделі проектування навчальних технологій, Г. М. Романова зазначила, що її провідною ознакою є варіативність, яка полягає в урахуванні індивідуальних стилів цієї діяльності: «Суб'єктність у проектуванні навчальних технологій полягає у привнесенні викладачем до цієї діяльності індивідуального стилю дидактичного проектування. Як системний психологічний чинник індивідуальних стилів педагогічної діяльності ми розглядаємо індивідуально-типологічні особливості, що дозволяє визначити чотири стилі дидактичного проектування: „Конструктивіст”, „Діяч”, „Концептуаліст”, „Гуманіст”».

Безумовною перевагою семінару можна вважати його практичну основу: захоплюючі виступи педагогів-практиків Навчально-наукового центру НАПН

України, ДПТНЗ «Бориспільський професійний ліцей», Краматорського вищого будівельного училища та інших навчальних закладів викликали жваві обговорення та підштовхнули учасників семінару до вироблення конкретних пропозицій та рекомендацій.

Цікава наукова дискусія розгорнулася навколо процедури проектування технологій навчання, результатом якої стало визначення необхідності обов'язкового створення в ході проектування технології навчання такого продукту, як науково обґрунтований проект логічно структурованої системи педагогічної взаємодії для гарантованого досягнення запланованих результатів навчання.

Плідна співпраця науковців і практиків втілилася у таких рекомендаціях семінару:

1. Здійснювати системне поєднання натуральної, мультимедійної та друкованої наочності у процесі професійного навчання.
2. Запроваджувати інноваційно-зорієнтований підхід до професійного навчання майбутніх кваліфікованих робітників.
3. Готувати педагогів професійного навчання до проектування інноваційних навчальних технологій на засадах суб'єктно-продуктивного підходу.
4. Залучати педагогів-практиків до створення наукових продуктів, зокрема проектів технологій навчання майбутніх кваліфікованих робітників.
5. Зберігати важливість знаннєвого компоненту підготовки майбутніх фахівців, забезпечувати системність засвоєння навчальної інформації.
6. Здійснювати експериментальну перевірку ефективності навчання за умов використання різних навчальних технологій, запобігати декларативності в наукових дослідженнях, зосереджуватись на прикладних аспектах.
7. Розвивати інформаційну культуру майбутніх кваліфікованих робітників, використовувати сучасній інформаційні засоби у навчальній діяльності.

8. Поєднувати досвід підготовки кваліфікованих робітників автотранспортної галузі з науковим обґрунтуванням.
9. Удосконалювати зміст освітньо-кваліфікаційних характеристик відповідно до вимог професійної діяльності, створити робочу групу по оновленню стандартів на компетентнісній основі.
10. Забезпечувати прояв пізнавальної активності учнів, насамперед, за рахунок друкованих ресурсів, які здійснюють більший вплив на розвиток мислення та свідомості. Мультимедійні технології розглядати як важливий засіб візуалізації навчальної інформації, водночас не абсолютизуючи їх значення.
11. Сприяти розвитку творчого мислення учнів за рахунок використання завдань проблемно-пошукового характеру, окремо оцінювати особистісні якості (старанність, креативність, активність тощо), що створює потенціал для розвитку учнів.
12. Використовувати самоосвітню діяльність учнів для розвитку професійної комунікативної компетентності.

Отже, семінар-практикум засвідчив, що проектування технологій професійного навчання є шляхом до інноваційної освіти і втіленням її результатів. Проведення таких семінарів сприяє як обміну інноваційними ідеями між науковцями та практиками, так і народженню нових прогресивних підходів до підготовки кваліфікованих робітників у сучасних умовах.